

2. Gritsenko V. I., Artemenko V. B., Artemenko E. B. et al. (2013). *Novye informacionnye tekhnologii v obrazovanii dlya vseh: nepreryvnoe obuchenie [New information technologies in education for all: lifelong learning: collection]. Monograph. Kyiv: Akadempriodika, 207 p*

3. *Kompetentnisnyj pidxid v osviti: teoretychni zasady i praktyka realizaciyi: materialy metodologichnogo seminaru [Competence approach in education: theoretical principles and practice of implementation: materials of the methodological seminar]. Part 1 / red. Col. : V. G. Kremen (chairman), V. I. Lugovyi (deputy chairman), etc.. Kyiv: Institute of Gifted Children of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine, 2014. 370 p.*

4. *Osvitno-profesijna programa 2021 r. rozrobлена vidpovidno do SVO 015 Profesijna osvita (za specializacijamy), zatverdzenogo nakazom MON Ukrayiny No 1460 vid 21.11. 2019 roku i vvedenogo v diyu z 2019/2020 navchal'nogo roku ta uzgodzhen z Profesijnym standartom «Pedagog profesijnogo navchannya», zatverdzeny nakazom Ministerstva rozvytku ekonomiky, torgivli ta sil's'kogo gospodarstva Ukrayiny 20.06.2020 No 1182 [The educational-professional program of 2021 is developed in accordance with SVO 015 Vocational education (by specializations), approved by the order of the Ministry of Education and Science of Ukraine №1460 from 21.11. 2019 and entered into force in the 2019/2020 academic year and agreed with the Professional Standard «Teacher of Vocational Training», approved by the order of the Ministry of Economic Development, Trade and Agriculture of Ukraine 20.06.2020 № 1182].*

ДАНІ ПРО АВТОРА

Козій Тетяна Вячеславівна, старший викладач кафедри професійної освіти, Університет Григорія Сковороди в Переяславі

вул. Сухомлинського, 30, м. Переяслав, 08401, Україна

e-mail: Koziyiv@gmail.com

<http://orcid.org/0000-0002-8242-3394>

ДАННЫЕ ОБ АВТОРЕ

Козий Татьяна Вячеславовна, старший преподаватель кафедры профессионального образования, Университет Григория Сковороды в Переяславе

ул. Сухомлинского, 30, г. Переяслав, 08401, Украина

e-mail: Koziyiv@gmail.com

DATA ABOUT THE AUTHOR

Koziy Tatyana, Senior Lecturer of Vocational Education Department, Hryhorii Skovoroda University in Pereiaslav

Str. Sukhomlinsky 30, Pereiaslav, 08401, Ukraine

e-mail: Koziyiv@gmail.com

УДК 005.936.3-021.131

<https://doi.org/10.31470/2306-546X-2022-52-10-19>

ОСОБЛИВОСТІ ТА РОЗВИТОК МЕНЕДЖМЕНТУ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВІРТУАЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ

**Кузнєцова Т. В.,
Рибаків Т. О.**

Актуальність теми дослідження. Безупинне розширення віртуальних мереж, діджиталізація всіх процесів, трансформація глобальних технологій призводять не тільки до розвитку нових типів економічних відносин, а й до логічної зміни традиційних видів підприємницької діяльності.

Постановка проблеми. Відсутність загальноприйнятого визначення менеджменту мережевих структур на рівні зовнішньоекономічної та міжнародної діяльності в епоху «цифрового сторіччя» призводить до гальмування розвитку віртуальних підприємств в Україні та недостатнього виокремлення суттєвих конкурентних переваг у сучасній інноваційно-інвестиційній моделі розбудови української економіки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На сьогоднішній день Тимашова Л., Сердюк С., Шингур М., Amor D., Byrne J.A., Brandt R., Davidow W., Malone M., Port O. дослідили певні технологічні процеси та бізнес-моделі віртуальних підприємств, але практично відсутні подібні дослідження для імплементації до української економіки та зовсім відсутні щодо менеджменту віртуальних підприємств, що здійснюють зовнішньоекономічну діяльність.

Виділення недосліджених частин загальної проблеми. Привернення уваги до віртуалізації виробничих процесів при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності сприяє перегляду стратегії менеджменту віртуального підприємства для забезпечення його конкурентоспроможності у довгостроковому періоді.

Постановка завдання, мети дослідження. Завданнями дослідження є: обґрунтувати ключову роль менеджменту зовнішньоекономічної діяльності підприємств, що працюють у віртуальних мережах; дослідити сучасні умови функціонування віртуальних підприємств; визначити вплив чинників цифрової економіки на формування властивостей менеджменту в них; проаналізувати локальні цілі та завдання віртуальних підприємств відповідно до бізнес-моделей. Метою дослідження є комплексне наукове абстрагування до трактування поняття «віртуальне підприємство, що здійснює зовнішньоекономічну діяльність» та аналізування особливостей розвитку цієї мережевої структури в Україні.

Методи проведення дослідження. Для досягнення мети статті застосовано комплекс формальних і неформальних методів моделювання та прогнозування; операційно-прикладний і аналітико-прогностичний; системний; порівняльного аналізу та теоретичного узагальнення.

Викладення основного матеріалу (результати роботи). У статті досліджено умови та функціональні можливості створення віртуального підприємства, що здійснює зовнішньоекономічну діяльність, як нової мережевої форми ведення онлайн-бізнесу. Обґрунтовано доцільність створення віртуальних підприємств з метою активізації процесу бізнес-проектування та ефективності підприємницьких стартапів. Виокремлено основні етапи, цілі та завдання й визначено особливості створення віртуального підприємства, що здійснює зовнішньоекономічну діяльність. Запропоновано шляхи пришвидшення створення віртуальних підприємств в Україні.

Галузь застосування результатів: навчальні курси з менеджменту та підприємництва, практична діяльність у бізнес-інкубаторах зі створення інноваційних сучасних стартапів.

Висновки відповідно до статті. Створення українських віртуальних підприємств, що здійснюють зовнішньоекономічну діяльність, сприятиме формуванню ефективного бізнес-проектування та розвитку інтелектуалізації та діджиталізації виробництва, інтеграції ресурсів, трансформації глобальних технологій на ринку України. Віртуальні підприємства національного походження мають всі передумови та можливості для виходу на зовнішні ринки за допомогою кіберзахисту та координації світових бізнес-моделей і бізнес-процесів з урахуванням всіх існуючих ризиків.

Ключові слова: віртуальне підприємство, зовнішньоекономічна діяльність, бізнес-проект, особливість, ризик, мережа.

ОСОБЕННОСТИ И РАЗВИТИЕ МЕНЕДЖМЕНТА ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ВИРТУАЛЬНЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ В УКРАИНЕ

Кузнецова Т. В.,
Рыбакова Т. А.

Актуальность темы исследования. Непрерывное расширение виртуальных сетей, диджитализация всех процессов, трансформация глобальных технологий приводят не только к развитию новых типов экономических отношений, но и логическому изменению традиционных видов предпринимательской деятельности.

Постановка проблемы. Отсутствие общепринятого определения менеджмента сетевых структур на уровне внешнеэкономической и международной деятельности в эпоху «цифрового века» приводит к торможению развития виртуальных предприятий в Украине и недостаточному выделению существенных конкурентных преимуществ в современной инновационно-инвестиционной модели развития украинской экономики.

Анализ последних исследований и публикаций. На сегодняшний день Тимашова Л., Сердюк С., Шингур М., Amor D., Byrne JA, Brandt R., Davidow W., Malone M., Port O. исследовали определенные технологические процессы и бизнес-модели виртуальных предприятий, но практически отсутствуют подобные исследования для имплементирования украинской экономики и совсем отсутствуют про менеджмент виртуальных предприятий, осуществляющих внешнеэкономическую деятельность.

Выделение неисследованных частей общей проблемы. Привлечение внимания к виртуализации производственных процессов при осуществлении внешнеэкономической деятельности способствует пересмотру стратегии управления виртуального предприятия для обеспечения его конкурентоспособности в долгосрочном периоде.

Постановка задачи, цели исследования. Задачами исследования являются: обосновать ключевую роль менеджмента внешнеэкономической деятельности предприятий, работающих в виртуальных сетях; изучить современные условия функционирования виртуальных компаний; определить влияние факторов цифровой экономики на формирование особенностей менеджмента в них; проанализировать локальные цели и задачи виртуальных предприятий в соответствии с бизнес-моделями. Целью исследования является комплексное научное абстрагирование к трактовке понятия «виртуальное предприятие, осуществляющее внешнеэкономическую деятельность» и анализ особенностей развития этой сетевой структуры в Украине.

Методы проведения исследования. Для достижения цели статьи применен комплекс формальных и неформальных методов моделирования и прогнозирования; операционно-прикладной и аналитико-прогностический; системный; сравнительного анализа и теоретического обобщения.

Изложение основного материала (результаты). В статье исследованы условия и функциональные возможности создания виртуального предприятия, осуществляющего внешнеэкономическую деятельность как новой сетевой формы ведения онлайн-бизнеса. Обоснована целесообразность создания виртуальных предприятий с целью активизации процесса бизнес-проектирования и эффективности предпринимательских стартапов. Выделены основные этапы, цели и задачи и определены особенности создания виртуального предприятия, осуществляющего внешнеэкономическую деятельность. Предложены пути ускорения создания виртуальных предприятий в Украине.

Область применения результатов: учебные курсы по менеджменту и предпринимательству, практическая деятельность в бизнес-инкубаторе по созданию инновационных современных стартапов.

Выводы в соответствии со статьей. Создание украинских виртуальных предприятий, осуществляющих внешнеэкономическую деятельность, будет способствовать формированию эффективного бизнес-проектирования и развития интеллектуализации и диджитализации производства, интеграции ресурсов, трансформации глобальных технологий на рынке Украины. Виртуальные предприятия национального происхождения имеют все предпосылки и возможности выхода на внешние рынки с помощью киберзащиты и координации мировых бизнес-моделей и бизнес-процессов с учетом всех существующих рисков.

Ключевые слова: виртуальное предприятие, внешнеэкономическая деятельность, бизнес-проект, особенность, риск, сеть.

FEATURES AND DEVELOPMENT OF MANAGING THE FOREIGN ECONOMIC ACTIVITY OF VIRTUAL ENTERPRISES IN UKRAINE

Kuznietsova Tetiana,
Rybakova Tetiana

Relevance of the research topic. Continuous expansion of virtual networks, digitalization of all processes, transformation of global technologies lead not only to the development of new types of economic relations, but also to the logical change of traditional types of business.

Formulation of the problem. The lack of a common definition of network structures management at the level of foreign economic and international activities in the digital century leads to slowing down the development of virtual enterprises in Ukraine and insufficient isolation of significant competitive advantages in the modern innovation and investment model of Ukrainian economy.

Analysis of recent research and publications. To date, Timashova L., Serdyuk S., Shingur M., Amor D., Byrne JA, Brandt R., Davidow W., Malone M., Port O. have studied certain technological processes and business models of virtual enterprises, but in practice, there are no similar studies for implementation in the Ukrainian economy and no research on the management of virtual enterprises engaged in foreign economic activity.

Selection of unexplored parts of the general problem. Drawing attention to the virtualization of production processes in the implementation of foreign economic activity contributes to the revision of the management strategy of the virtual enterprise to ensure its competitiveness in the long run.

Problem setting, research goals. The objectives of the study are: to substantiate the key role of management of foreign economic activity for enterprises operating in virtual networks; to study modern conditions of virtual enterprises functioning; to determine the influence of the digital economy factors on the formation of management properties in them; analyze local goals and objectives of virtual enterprises in accordance with business models. The purpose of the study is a comprehensive scientific abstraction to the interpretation of the concept of «virtual enterprise engaged in foreign economic activity», and to analyze the peculiarities of the development of this network structure in Ukraine.

Research methods. To achieve the goal of the article, a set of formal and informal methods of modeling and forecasting was used; operational-applied and analytical-prognostic; systemic; comparative analysis and theoretical generalization.

Presentation of the main material (results of work). The article examines the conditions and functionality of creating a virtual enterprise engaged in foreign economic activity, as a new network form of online business. The expediency of creating virtual enterprises in order to intensify the process of business design and efficiency of business startups is substantiated. The main stages, goals and objectives are highlighted and the peculiarities of creating a virtual enterprise engaged in foreign economic activity are determined. Ways to accelerate the creation of virtual enterprises in Ukraine are proposed.

Field of application of results: training courses in management and entrepreneurship, practical activities in business incubators to create innovative modern startups.

Conclusions according to the article. The creation of Ukrainian virtual enterprises engaged in foreign economic activity will contribute to the formation of effective business design and development of intellectualization and digitalization of production, integration of resources, a transformation of global technologies in the Ukrainian market. Virtual enterprises of national origin have all the prerequisites and opportunities to enter foreign markets through cybersecurity and coordination of global business models and business processes, taking into account all existing risks.

Key words: virtual enterprise, foreign economic activity, business project, feature, risk, network.

JEL Classification: M11, O19, O32

Актуальність теми дослідження. Сучасний етап віртуального підприємництва характеризується високим розвитком і глобалізацією цифрових технологій, що розповсюджуються до всіх сфер людської життєдіяльності вельми високими темпами.

Зараз саме той цікавий час, коли стабільність віддзеркалюється непередбачуваністю, а постійні зміни стають реальністю, що й призводить до трансформації традиційних економічних форм менеджменту зовнішньоекономічної діяльності підприємств у прогресивні на тривалу перспективу. Інтернет з різноманітними інформаційними технологіями став не просто інструментом підприємницької діяльності, а справжнім середовищем зародження нових форм підприємств і нових функціональних можливостей менеджменту, особливо міжнародній арені. Віртуальність, як організаційна якість, спонукала нові економічно-мережеві відносини у співпраці та стала запорукою нової корпоративної культури й нових правил проектного ведення бізнесу.

Ступінь дослідження даної проблеми вченими. На сьогоднішній день Тимашова Л., Сердюк С., Шингур М., Amor D., Byrne J.A., Brandt R., Davidow W., Malone M., Port O. дослідили певні технологічні процеси та бізнес-моделі віртуальних підприємств, але практично відсутні подібні дослідження для імплементації до української економіки та зовсім відсутні щодо менеджменту віртуальних підприємств, що здійснюють зовнішньоекономічну діяльність.

Метою дослідження є комплексне наукове абстрагування до трактування поняття «віртуальне підприємство, що здійснює зовнішньоекономічну діяльність» та аналізування особливостей розвитку цієї мережевої структури в Україні.

Завдання дослідження: обґрунтувати ключову роль менеджменту зовнішньоекономічної діяльності підприємств, що працюють у віртуальних мережах; дослідити сучасні умови функціонування віртуальних підприємств; визначити вплив чинників цифрової економіки на формування властивостей менеджменту в них; проаналізувати локальні цілі та завдання віртуальних підприємств відповідно до бізнес-моделей.

Методи дослідження. В обґрунтуванні доречності вивчення на сучасному етапі менеджменту зовнішньоекономічної діяльності віртуальних підприємств застосовано комплекс формальних методів моделювання (кореляційно-регресійного аналізу та візуалізації даних) та неформальних методів прогнозування (вербальної та письмової інформації з джерел теле-, радіо- й паперової преси); операційно-прикладний і аналітико-прогностичний для вивчення інформаційно-аналітичної діяльності; а також за допомогою системи порівняльного аналізу та теоретичного узагальнення.

Результати дослідження. У контексті даної публікації під віртуальним підприємством розуміється певний стартап віртуальної форми ведення бізнесу з ефективною координацією бізнес-проектів, а під віртуальним підприємством, що здійснює зовнішньоекономічну діяльність, розуміється інноваційна модель віртуальних організаційних структур, що є одночасно моделлю ведення бізнесу від ідеї до прибутку й трансформації діджиталізації, міжнародної інтеграції та жорсткої конкуренції.

Сучасні технології віртуальної реальності дозволяють реалізувати ефективне підприємництво за новими економічними формами взаємодії між постачальниками, споживачами та конкурентами, зберігаючи функції та управлінські стилі класичного менеджменту як організацій, так і персоналу. Йдеться про синергію:

- технології цифрових комунікацій;
- технології управління знаннями;
- технології моніторингу зовнішнього середовища;
- технології аналізування даних, у т.ч. попиту та пропозиції;
- технології nD-моделювання ситуацій на ринку;
- технології управління виробництвом та планування ресурсів організації;
- технології виконання замовлень тощо.

На сьогоднішній день поширеними елементами віртуального підприємства є електронна комерція, е-банкінг та електронні (віртуальні) гроші.

Розвиток віртуального підприємництва міжнародного рівня сприяє інтеграції унікального досвіду та трансформації цифрових технологій підприємств-партнерів навколо певного проекту, який кожне підприємство не може реалізувати окремо. Невдовзі мова піде і про транснаціональні віртуальні підприємства, що об'єднують могутність великих підприємств (що не в змозі швидко реагувати на зміни зовнішньополітичного середовища) з малими та середніми підприємствами (що легко долають поріг змін, але дуже обмежені в ресурсах). Віртуальне підприємство, що здійснює зовнішньоекономічну діяльність, звісно розширює межі традиційного підприємства й повністю усуває географічні просторові бар'єри.

Однією з особливостей менеджменту зовнішньоекономічної діяльності віртуального підприємства є створення такої мережевої організаційно-структурної системи, щоб ключові бізнес-процеси повністю визначали продуктивну реалізацію бізнес-проектів, а партнерські взаємовідносини були на такому високому рівні, щоб безбар'єрно задовольняти потреби клієнтів та, як показано на рис. 1.

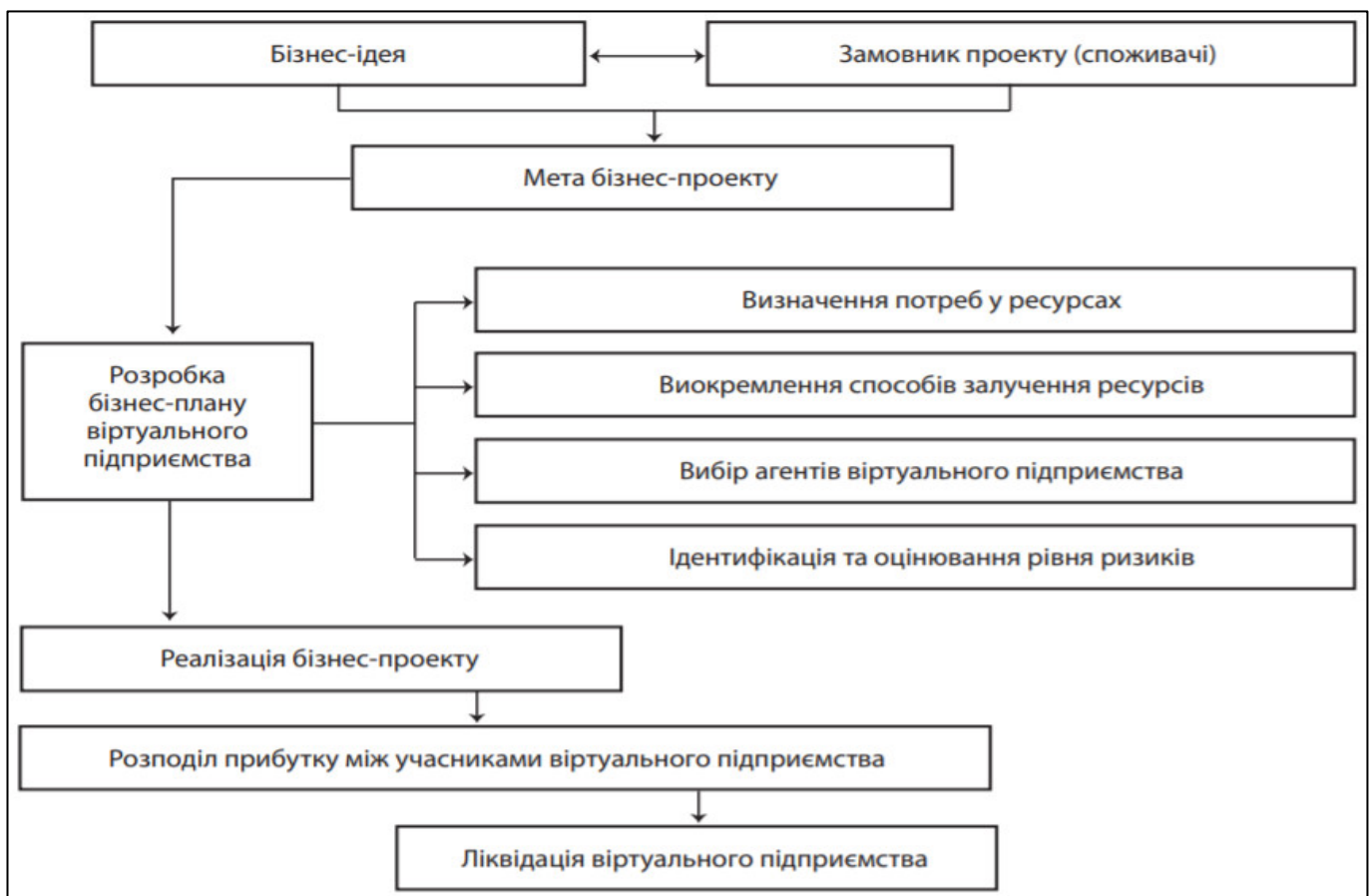
Ще однією особливістю менеджменту зовнішньоекономічної діяльності віртуального підприємства є усвідомлення вищим керівництвом рівня впливу управлінських рішень на інформаційно-технологічну складову виробничого процесу і на формування корпоративної культури. Створені внутрішні віртуальні підрозділи мають виконувати деякі функціональні обов'язки, що делегує їм або певним зовнішнім організаціям керівництво з метою вирішення важливих ключових питань:

- наскільки обізнаний провідний персонал у сучасних цифрових технологіях;
- наскільки ефективна організація виробничого процесу прямо пропорційна позитивним наслідкам та виготовленню при цьому інноваційних товарів і послуг;
- наскільки компетентність вищого керівництва сприяє трансформації інформаційно-цифрових технологій, щоб віртуальне підприємство мало саме цей статус;
- наскільки потужний потенціал вищого менеджменту зовнішньоекономічної діяльності віртуального підприємства, щоб бути конкурентоспроможним за умови непередбачуваних ризиків і кібернетичних загроз.

Варто зазначити, що існування віртуальних підприємств в умовах жорсткої конкурентної боротьби тягне за собою створення віртуальних співтовариств, таких як:

- лабораторні (у т.ч. ЮНЕСКО);
- освітні (у т.ч. наукові для школярів);
- проблемно-орієнтовані (у т.ч. інтерактивні онлайн-сервіси й інформаційні простори за окремими дослідницькими напрямками).

Звідси виокремлюється принципова особливість менеджменту зовнішньоекономічної діяльності підприємств «утворювати не просто проблемно-орієнтовані мережеві співтовариства, а такі, що конструюють нові регулятивні механізми підвищення дієздатності осіб», особливо тих, що мають обмежені можливості, та впливають на їх соціальне поведіння.

Рисунок 1. Організаційно-структурна система створення віртуального підприємства

Джерело: авторська розробка

У просторі менеджменту зовнішньоекономічної діяльності віртуальних підприємств є [1]:

- віртуальний ринок – тобто комунікаційно-інформаційний глобально-мережевий (Internet) ринок товарів і послуг;
- віртуальна реальність – тобто інструмент і середовище відображення та імітації реального виробництва в кібернетичному просторі;
- віртуальні організаційні структури, методи та форми.

До основних конкурентних переваг менеджменту зовнішньоекономічної діяльності віртуальних підприємств можна віднести:

- менший термін виконання клієнтського замовлення;
- нижчі сукупні витрати;
- повніше задоволення клієнтських потреб;
- гнучке пристосування до змін зовнішнього середовища;

- безбар'єрний вихід на сучасні ринки у нових сегментах.

Індикатори конкурентних переваг та можливих недоліків віртуального підприємства синтезовані на рис. 2.

Рисунок 2. Індикатори конкурентних переваг та можливих недоліків віртуального підприємства

Джерело: складено за даними [2]

До переваг чи до недоліків має бути віднесене те, що віртуальне підприємство не є юридичною особою? Насправді, спеціальний орган координації, як частина менеджменту віртуального підприємства, може виконувати його юридичні функції. Кожне підприємство зацікавлене у максимальному прибутку при найменших затратах, тому персонал віртуального підприємства на основі певних правил і принципів конкурентної боротьби координується саме цим спеціальним органом.

Проблеми, що виникають під час розгляду особливостей віртуального підприємства, зазвичай полягають у виборі агентів, що мають ключові компетенції в обраній галузі діяльності або надання послуг з виконання замовлень (використання засобів колективної роботи, організація гнучкого бізнесу у форматі «за вимогою» тощо).

Разом з тим, віртуальні підприємства потребують системного підходу до всіх аспектів створення та функціонування. Необхідно побудувати таку структуру віртуального підприємства, яка була б адекватною до поставлених бізнес-завдань.

Алгоритм життєздатності віртуального підприємства розглянутий на рис. 3.

Управління віртуальним підприємством, що здійснює зовнішньоекономічну діяльність, є достатньо потужним процесом, що вимагає економічної та психологічної підготовки, вміння детально аналізувати та систематизувати інформаційні ресурси, бізнес-процеси, інтелектуальні та виробничі можливості учасників, сучасного програмного завантаження їх обладнання.

Серед особливостей менеджменту зовнішньоекономічної діяльності віртуальних підприємств є невід'ємна складова сучасної економіки – інформаційна, що виокремлюється як окремий чинник впливу під назвою «Інформаційна економіка». Виходячи з того, що віртуальні підприємства не прив'язані до місця географічно та не мають обмеження в квадратурі у просторі, вони є більш економічними у матеріальному визначенні (не потребують оплати комунальних послуг або орендної плати), але більш коштовними за програмним інформаційним забезпеченням у грошовому еквіваленті, бо поєднані між собою павутиною комп'ютерних Інтернет-мереж. Чинники інформаційної економіки, що спонукали розвиток певних властивостей управління віртуальним підприємством, наведено на рис.4 у вигляді логічної схеми менеджменту зовнішньоекономічної діяльності віртуальних підприємств. Наочно видно, що в цих умовах набуваються можливості не тільки швидкого реагування на зміни, гнучкої адаптації до сюрпризів і потреб ринку, а й стратегічно напрацьовуються передумови високої конкурентоспроможності на довгострокову перспективу.

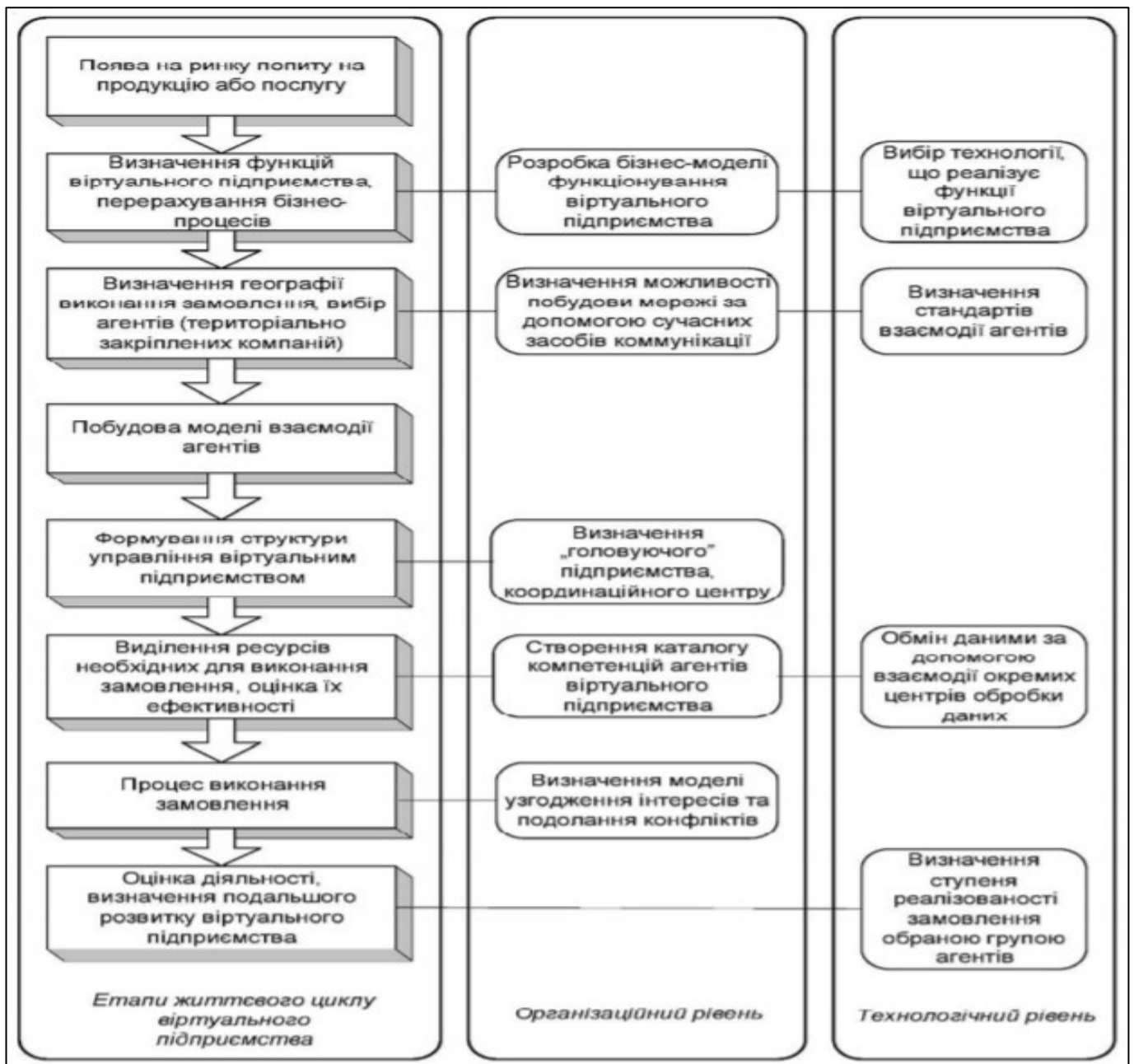

Рисунок 3. Алгоритм життєздатності віртуального підприємства

Джерело: складено за даними [3]

Для навчання створюванню віртуальних підприємств рекомендується використовувати бізнес-симулятори. Наприклад, коли є бажання відкрити завод у Туреччині та почати заробляти. Бізнес-симулятор призначений для власників бізнесу, для стартапів та для менеджерів вищої ланки. Складна математична економічна модель симулятора дозволяє повністю зануритися в умови жорсткої конкуренції всередині віртуального світу, яку можна пережити в реальному режимі 3D. Симулюється весь процес ведення бізнесу, відкриття офісів у різних точках планети, вироблення товарів, сплачування податків та мита; у віртуальній реальності робляться закупки (наприклад, зерна для борошна, що необхідне для виробництва хліба) і в тому числі напрацьовуються корпоративні цінності, досвід участі в аукціонах і тендерах тощо.

Пропонуються можливості:

- отримання в управління готового віртуального бізнесу та навчання ним ефективно управляти, демонструючи зростання прибутку;
- створення у симуляції віртуального прототипу свого майбутнього бізнесу;
- виконання практичних навчальних завдань у тренажері, керуючи всіма бізнес-процесами;
- тестування бізнес-моделей, гіпотез, стратегій тощо;
- аналізування ринків, пошуків ніш, відчуття конкуренції та співпраці з тисячами живих гравців-підприємців;
- AI-трекінг помилок та тестування навичок з оцінюванням прогресу.

Рисунок 4. Логічна схема менеджменту зовнішньоекономічної діяльності віртуальних підприємств
Джерело: складено за даними [4]

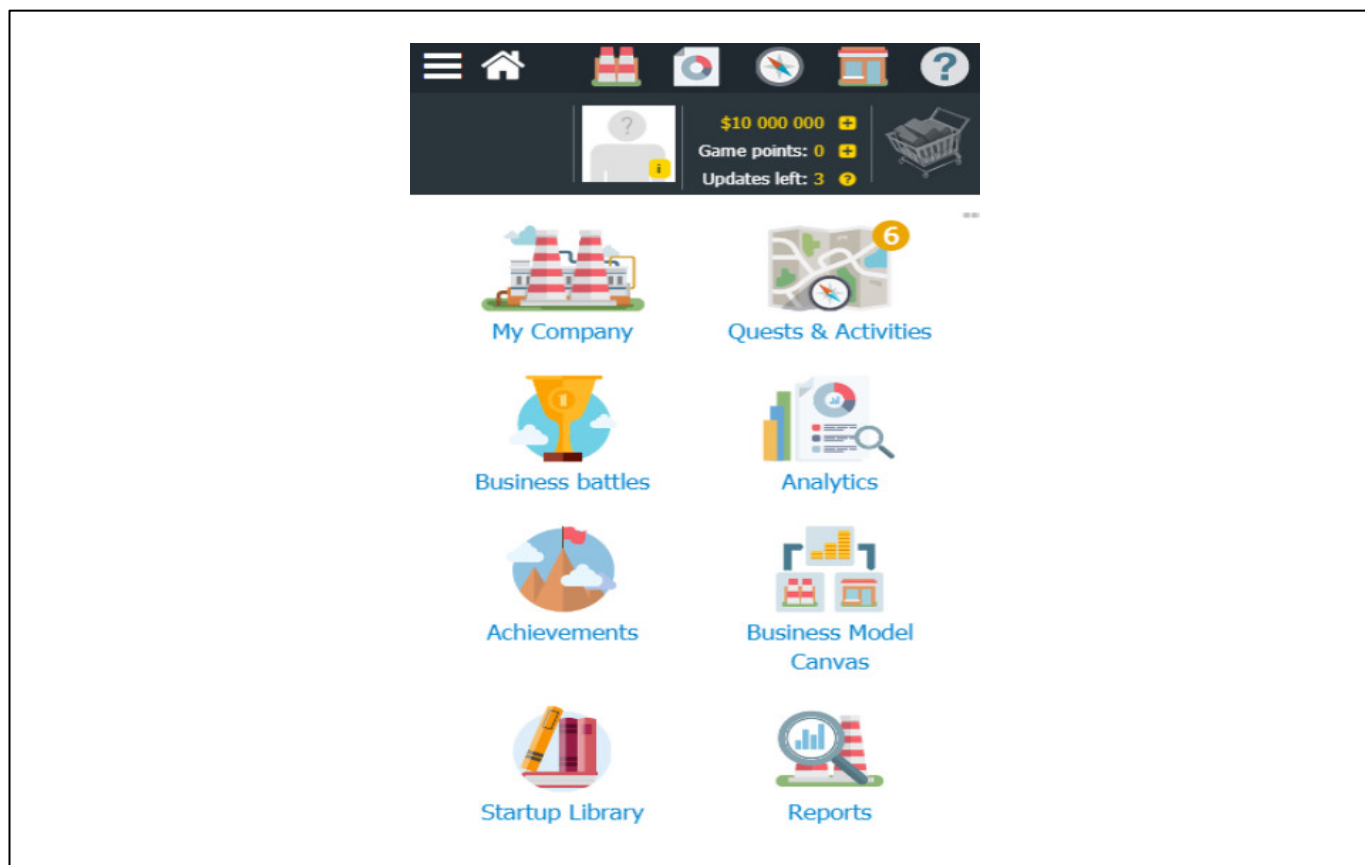

Рисунок 5. Приклад інтерфейсу бізнес-симулятора

За допомогою опрацювання стартапу від ідеї до першого прибутку можна навчитися відповідати на певні запитання, наприклад:

- Як перетворити ідею стартапу на успішний та зростаючий бізнес?
- Як в умовах обмежених ресурсів розробити продукт та запустити перші продажі?
- Як залучити інвестиції у свій стартап?
- Чи потрібно залучати інвестиції та на якому етапі це краще робити?
- Як знайти добрих бізнес-партнерів?
- Як ефективно організувати виробництво та продаж?
- Як сформувати оптимальний маркетинг-мікс?
- Які канали продажів вибрати?
- Як залучити покупців?
- Як керувати продажами?
- Який самий оптимальний вибір бізнес-моделі для стартапу?
- Як ефективно управляти грошовим потоком, прибутками та збитками, щоб не збанкрутувати?
- Як створити команду для стартапа?
- Як ефективно керувати працівниками?
- Як зробити фінансовий аналіз бізнесу?
- Як мінімізувати витрати та підвищити рентабельність?
- Як масштабувати бізнес?
- На яких ринках та споживчих сегментах слід фокусуватися даному стартапу?
- Як керувати зростанням віртуального підприємства та не «упустити» рентабельність?
- Як правильно структурувати бізнес?
- Як ефективно налаштувати всі ключові бізнес-процеси?
- Як ідентифікувати та мінімізувати ризики для бізнесу на різних етапах?
- Як врахувати сильні та слабкі якості конкурентів?

Правильні управлінські рішення вимагають знань, досвіду та попередньої практики, які більшості підприємців-початківців ніде буде отримати раніше, як тільки в напрацюванні у бізнес-симуляторі. Засновники стартапів змушені експериментувати, приймати рішення та помилятися, ризикуючи своїм реальним бізнесом, своїми реальними грошима. Ціна такого практичного навчання у своєму діючому віртуальному підприємстві надто висока – це щоденний ризик втратити свій бізнес через недосвідченість, помилку чи неправильне рішення.

Висновки. Створення віртуальних підприємств, що здійснюють зовнішньоекономічну діяльність, є сучасним та потужним завданням. Діджиталізована форма виробничого процесу є найбільш пристосованою для гнучкого виготовлення затребуваної продукції, підвищення конкурентоздатності та швидкої мобільності. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності таких підприємств ґрунтується на трансформаційних структурах цифрових технологій, які завжди прогресивні та перспективні не тільки на вітчизняному ринку товарів і послуг, а і на світовому.

Список використаних джерел

1. Гоцинський А. Віртуальні кластери як об'єкти інтегрованого маркетингового управління. *Маркетинг в Україні*. 2019. № 7. С. 43-51.
2. Патюрель Р. Створення мережевих організаційних структур. *Проблеми теорії і практики управління*, 21-25.
3. Подчасова П. Т. Віртуальні підприємства як сучасна форма організації виробництва. *Збірник наукових праць МННЦ ІТІС*. 2019. Вип. 14. С. 24-45.
4. Тімашова Л. А. Інтелектуальна система пошуку партнерів віртуальних підприємств. *Збірник наукових праць*. 2021. С. 52-68.

References

1. Hoshchynskyi, A. (2019). *Virtualni klasteri yak ob'ekty intehrovanoho marketynhovoho upravlinnia* [Virtual clusters as objects of integrated marketing management]. *Marketynh v Ukraini*, 7. 43–51.
2. Patiurel, R. (2020). *Stvorennia merezevykh organizatsijnykh struktur* [Creating a network organizational structures]. *Problemy teorii i praktiki upravleniia*, 21-25.
3. Podchasova, P. T. (2019). *Virtualni pidpriemstva iak suchasna forma orhanizatsii vyrobnytstva* [Virtual Enterprise as a modern form of production]. *Zbirnyk naukovykh prats MNNTs ITIS*, 14. 24-45.
4. Timashova, L. A. (2021). *Intelektualna systema poshuku partneriv virtualnykh pidpriemstv* [Intelligent search partners of virtual enterprises]. *Zbirnyk naukovykh prats*, 52-68.

ДАНІ ПРО АВТОРІВ

Кузнєцова Тетяна Вікторівна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів, обліку та оподаткування Університету Григорія Сковороди в Переяславі.

e-mail: vottaktvk@gmail.com

ORCID: 0000-0001-7142-6314

Researcher ID: U-1061-2018

Рибаків Тетяна Олександрівна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економіки
Університету Григорія Сковороди в Переяславі.

e-mail: taryb@ukr.net

ORCID: 0000-0003-2057-9550

Researcher ID: R-7457-2017

ДАННЫЕ ОБ АВТОРАХ

Кузнецова Татьяна Викторовна, кандидат экономических наук, доцент, доцент кафедры финансов, учета и налогообложения Университета Григория Сковороды в Переяславе.

e-mail: vottaktvk@gmail.com

Рыбакова Татьяна Александровна, кандидат экономических наук, доцент, доцент кафедры экономики Университета Григория Сковороды в Переяславе.

e-mail: taryb@ukr.net

DATA ABOUT THE AUTHORS

Kuznetsova Tetiana, Ph.D. in Economics, Associate Professor in the Department of Finance, Accounting and Taxation, Hryhorii Skovoroda University in Pereiaslav.

e-mail: vottaktvk@gmail.com

Rybakova Tetiana, Ph.D. in Economics, Associate Professor in the Department of Economics, Hryhorii Skovoroda University in Pereiaslav.

e-mail: taryb@ukr.net

УДК 378.14

<https://doi.org/10.31470/2306-546X-2022-52-19-22>

ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Почтарьов С. О.

Предмет дослідження: формування професійної комунікативної компетентності у підготовці педагога професійного навчання у закладах вищої освіти в умовах дистанційного навчання.

Метою статті є формування знань не лише на знання та технології, але й динамічно розвиватись у відповідності до потреб та вимог часу, що стосується як здобувачів, так і педагогів. Відтак, ґрунтуючись на нових інформаційних технологіях, вища освіта повинна набувати випереджальний характер з оновлення навчальної інформації і навчально-методичних матеріалів.

Галузь застосування результатів. Результати дослідження можуть бути використані у діяльності закладів вищої освіти для підвищення ефективності формування комунікативної компетентності у підготовці педагогів професійного навчання з товарознавства в умовах дистанційного навчання.

Результати і висновки роботи. На основі проведеного дослідження розкрито підходи у покращенні комунікативної компетентності здобувачів вищої освіти в умовах дистанційного навчання.

Ключові слова: педагог професійного навчання, комунікація, комунікативна компетентність, інформаційно-комунікативна компетентність, педагогічні уміння, дистанційне навчання, методи навчання.

ФОРМИРОВАНИЕ КОММУНИКАТИВНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ СТУДЕНТОВ ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ В УСЛОВИЯХ ДИСТАНЦИОННОГО ОБУЧЕНИЯ

Почтарев С. А.

Предмет исследования: формирование профессиональной коммуникативной компетентности в подготовке педагога профессионального обучения в заведениях высшего образования в условиях дистанционного обучения.

Целью статьи является формирование знаний не только на знаниях и технологии, но и динамично развиваться в соответствии с потребностями и требованиями времени, что касается как соискателей, так и педагогов. Следовательно, основываясь на новых информационных технологиях, высшее образование должно приобретать опережающий характер по обновлению учебной информации и учебно-методических материалов.

Область применения результатов. Результаты исследования могут быть использованы в деятельности высшего образования для повышения эффективности формирования коммуникативной компетентности в подготовке педагогов профессионального обучения по товароведению в условиях дистанционного обучения.